

Bioforsk Rapport

Bioforsk Report

Vol. 8 Nr. 121 2013

Skjøtselsplan for slåttemark

Gåstjønnlia, Rana kommune, Nordland

Maja Sjöskog Kvalvik

Bioforsk Nord, Tjøtta

Forsidebilde viser slåttemarka i Gåstjønnlia i Rana kommune. (Foto: Maja S. Kvalvik)

Hovedkontor/Head office
Frederik A. Dahls vei 20
N-1432 Ås
Tel.: (+47) 40 60 41 00
post@bioforsk.no

Bioforsk Nord
Tjøtta
8860 Tjøtta
Tel.: (+47) 40 60 41 00
tjotta@bioforsk.no

Tittel/Title:

Skjøtselsplan for slåttemark. Gåstjønnlia, Rana kommune, Nordland.

Forfatter(e)/Author(s):

Maja Sjöskog Kvalvik

<i>Dato/Date:</i> 22.10.2013	<i>Tilgjengelighet/Availability:</i> Åpen	<i>Prosjekt nr./Project No.:</i> 420234	<i>Saksnr./Archive No.:</i> 2012/1033
<i>Rapport nr./Report No.:</i> 8 (121) 2013	<i>ISBN-nr./ISBN-no:</i> 978-82-17-01141-5	<i>Antall sider/Number of pages:</i> 14	<i>Antall vedlegg/Number of appendices:</i> 3

<i>Oppdragsgiver/Employer:</i> Fylkesmannen i Nordland v/miljøvernavdelinga	<i>Kontaktperson/Contact person:</i> Ingvild Gabrielsen
--	--

<i>Stikkord/Keywords:</i> Slåttemark, Gåstjønnlia, skjøtsel, kulturlandskap, Rana	<i>Fagområde/Field of work:</i> Arktisk landbruk og utmark
--	---

<i>Sammendrag:</i> Denne skjøtselsplanen presenterer et slåttemarksområde i Gåstjønnlia, Rana kommune, på oppdrag fra grunneier og Fylkesmannen i Nordland. Skjøtselsplanen baserer seg på kartlegging av vegetasjon knyttet til slåttemarka. Planen anbefaler tiltak for restaurering og skjøtsel av slåttemark i Gåstjønnlia i form av fortsatt tradisjonell slått i de intakte slåtteeengområdene, samt restaureringsslått i et mindre område dominert av mjøduert.

<i>Fylke/County:</i>	Nordland
<i>Kommune/Municipality:</i>	Rana
<i>Sted/Lokalitet:</i>	Gåstjønnlia

Godkjent / Approved

Prosjektleder / Project leader

Håkon Sund, avdelingsleder

Maja S. Kvalvik, forsker

Forord

Denne rapporten beskriver skjøtselsplan i samsvar med handlingsplan for slåttemark. Arbeidet er utført på oppdrag fra Fylkesmannen i Nordland og grunneier. Planen gir faglig funderte anbefalinger for skjøtsel og restaurering av slåttemark i Gåstjønnlia, Rana kommune.

Generell del (A) er fra skjøtselsplanmalen, og angir mal og retningslinjer for slåttemarker i Norge generelt. Del A er således ikke forfattet av undertegnede.

Takk til Fylkesmannen i Nordland og grunneier for engasjert samarbeid og verdifull informasjon til prosjektet.

Tjøtta, 19.11.2013

Maja Sjøskog Kvalvik
Prosjektleder
Bioforsk Nord Tjøtta

Innhold

Innhold.....	3
A. Generell del - slåttemark	4
Slåttemarksutforminger i Nord Norge	4
Generelle råd ved skjøtsel og restaurering av verdifulle slåttemark	5
B. Spesiell del: Gåstjønnlia	7
Søkbare egenskaper.....	7
Områdebeskrivelse.....	8
Skjøtselsplan	10
Kilder	13
Vedlegg	14
VEDLEGG 1 - Ortofoto / kart	
VEDLEGG 2 - Bilder	
VEDLEGG 3 - Artsliste	

A. Generell del - slåttemark

Slåttemark er arealer som blir regelmessig slått. Semi-naturlig slåttemark, eller såkalt natureng, er slåttemark som er formet gjennom rydding og lang tids tradisjonell slått. De er ofte overflatelyddet, men ikke oppdyrket og tilsådd i seinere tid, og ikke eller meget lite gjødslet. De blir slått seint i sesongen. Slåttemarkene blir eller ble gjerne høstbeitet og kanskje også vårbeitet. Hvordan slåttemarkene har vært skjøttet varierer noe fra sted til sted og hvor man er i landet. Slåttemark er urte- og grasdominert og oftest meget artsrik. Den kan være åpen eller tresatt.

Tresatte slåttemark med styvingstrær som blir høstet ved lauving er i dag meget sjeldne. Slike såkalte lauvenger ble gjerne beitet om våren, slått en gang seint om sommeren og høstbeitet. I tillegg ble greinene på trærne høstet til lauvfôr med et tidsintervall på 5-8 år. I gammel tid spilte også myr en viktig rolle som slåttearealer (slåttemyr). De fleste jordvannsmyrene i Norge har tidligere vært slått, men myrslåtten opphørte i stor grad alt for lenge siden og forekom bare noen få steder fram til slutten av 1950-årene. Gjengroingen av slåttemyr går imidlertid gjerne langsomt så flere myrer bærer i dag likevel fortsatt preg av denne høstingen. Det er registrert få lauvenger og slåttemyrer som fortsatt er i hevd.

De ulike slåttemarkene tilhører våre mest artsrike naturtyper med meget stor betydning også for andre organismer enn karplanter. Rundt 70 prosent av våre dagsommerfugler er for eksempel knyttet til åpen engvegetasjon (særlig urterik slåttemark) og en rekke vadefugler bruker strandenger (slått eller beita) som hekkeområder og rasteplasser ved trekk. I tillegg har slåttemark stor betydning for mange truede beitemarksopper. Slåttemark kan ikke erstattes av beitemarker fordi de inneholder vegetasjonstyper og flere arter som ikke opprettholdes av beite. I sammenligning med beitemarker har slåttemark høyest artsmangfold per m² og også de største bestandene av flere truede engarter. Gjennom historien har de vært, og vil også i framtiden være, viktige "levende genbanker". I tillegg er de bærekraftige økosystemer som har vært et nøkkelelement i norsk landbruk i tusener av år. I løpet av 1900-tallet har de imidlertid blitt blant våre mest truede naturtyper.

Slåttemarksutforminger i Nord Norge

Den store variasjonen i vår slåttemarksvegetasjon i Norge er foreløpig bare delvis kartlagt. I det følgende har vi likevel forsøkt å peke på noen utforminger av slåttemarksvegetasjon som kan sees som karakteriske for Nord-Norge og dermed gir denne regionen et særskilt forvaltningsansvar. Vi gir også eksempler på noen verdifulle lokaliteter.

I Nordland finnes fine dunhavreenger med forekomst av bl.a. rødflangre, brudespore, vill-lin, harerug, fjellfrøstjerne og jåblom på skjellsand. Slik eng er tidligere registrert bl.a. på Kjerringøy, Bodø kommune. Ved Kvarv i Sørfold fantes en annen utforming av dunhavreeng med arter som gulmaure, gjeldkarve og småengkall (Norderhaug 1988). Boreal slåtteeng (G7) finnes også i Nord-Norge, men her mangler sørlige arter (Fremstad & Moen 2001). Artsrike kalkenger finnes bl.a. på Skogsholmen i Vega kommune. Skogstorkenebb-ballblomeng (G13) er karakteristiske for Nord-Norge og tidligere registrert bl.a. ved Jarfjorden i Finnmark med forekomst av bl.a. flere marikåpearter, sølvbunke, fjelltimotei, hvitbladtistel, gulaks, ryllik, småengkall og harerug (Norderhaug 1988). Enger med et spesielt artsinventar er Finnmarksfrøstjerneeng og silkenellikeng (G9) som er registrert i Talvik og Anarjohka i Alta respektive Porsanger, Lebesby, Tana og Sør-Varanger (Alm et al. 1994, Fremstad & Moen 2001). Eksempler i god hevd finnes sannsynligvis ikke lenger, men svakt gjengrodde enger med mye finnmarksfrøstjerne og/eller russkjeks er registrert. Ved Makkenes i Vadsø finnes fine slåttemarklokaliteter som nå beites. Artsrike rester av tidligere slåttemark i tilknytning til

sanddynesystemer (dyneeng W2a,b) finnes fortsatt i Nord-Norge bl.a. i Finnmark. De har imidlertid ikke vært i bruk på lang tid (Vibekke Vange pers. medd.).

Generelle råd ved skjøtsel og restaurering av verdifulle slåttemarker

Skjøtsel

Beste måten å skjøtte ei gammel artsrik eng på, er å følge opp den tradisjonelle driftsforma, uten gjødsel og med sein slått. Det tradisjonelle slåttetidspunktet har variert noe fra sted til sted avhengig av klima og høyde over havet. Derfor er det viktig å finne ut hva som har vært vanlig på den aktuelle lokaliteten eller i nærområdet fra gammelt av. Slått før 10. juli var imidlertid meget sjeldent.

En bør benytte lett redskap (ljå, tohjuls motorisert slåmaskin eller lettere traktor der det er mulig). Graset må bakketørkes/ev. hesjes før det fjernes. Bakketørkinga viktig for at frøa til engartene både skal få modne ferdig og bli liggende igjen på enga når høyet samles sammen og kjøres vekk.

Enkelte steder har engene i tillegg vært beitet, enten vår eller høst eller begge deler. Bare beiting kan imidlertid ikke erstatte slått, men er det eneste mulighet for skjøtsel i en periode, er storfebeiting det mest skånsomme. De velger ikke ut "godbitene" slik sauene gjør. Beitepresset må i tilfelle ikke være for stort, og en må vente seg noe manuell etterrydding. Der en har tidligblomstrende arter som til eksempel søstermariehånd, er det særlig viktig at en unngår vårbeite.

Restaurering

Når det gjelder restaurering av enger som er i gjengroing og utvidelse av eksisterende slåtteareal er det viktig å ikke sette i gang med mer omfattende restaurering enn det en greier å følge opp med skjøtsel i ettertid.

Dersom det er mange delfelt som skal restaureres, kan det være lurt å ta det trinnvis over flere sesonger. Slik blir det mer overkommelig, og en får en følelse med hvor omfattende de ulike tiltaka er, og hva en kan forvente å få gjennomført per sesong.

Hogst/grovrydding bør helst gjennomføres på frossen og gjerne bar mark, dette for å unngå skader på undervegetasjonen og er samtidig lettvinnt for å få så lav stubbe som mulig. Rydding i snø kan være noe mer tungvint, mindre busker og oppslag kan også ryddes på sommeren når det er tørt og mye av biomassen er samlet i bladene.

I slåtteenger som *ikke* har vært tresatt er det ikke noe poeng å sette igjen noe særlig med trær. Gamle styvingstre må imidlertid spares. Et og annet lauvtre med fin og vid krone kan og få stå. All gran/furu og fremmede treslag (eksempelvis platanlønn) bør fjernes.

Etter hogst er det spesielt viktig at alt ryddeavfall, kvist, stubber og lignende blir samla sammen og brent på egne steder, og aller helst frakta ut av området. Dette for å unngå unødig oppgjødsling. Ryddeavfall som ligger spredd utover vil elles fort føre til ny dominans av uønska rask- og storvoksen konkurransesterk vegetasjon. Oppflising og spredning av flis i området er av samme grunn ikke å anbefale.

Gjenstående biomasse vil ta opp noe av næringen som frigjøres fra de døde røttene til trær og busker som har blitt ryddet vekk. Dette gir en gjødselseffekt som lett forårsaker oppvekst av uønska nitrogenkrevende arter (som for eksempel bringebær, brennesle). Gradvis gjenåpning er derfor viktig. Gjødslingseffekten sammen med økt lysinnstråling fører gjerne også til en del etterrenning. Det er mest effektivt å slå lauvrenningene i juli, når det er minst energi samla i rotsystemet. Dette faller

normalt sammen med slåttetidspunktet. Det kan likevel være nødvendig å rydde lauvrenninger flere ganger utover i første sesongen, og i tillegg året etter.

Osp og or sprer seg ved rotskudd, og rydding kan i mange tilfelle føre til utstrakt renning. Disse kan det derfor lønne seg å ringbarke (sokke). Det bør da skjæres et fem cm bredt band rundt treet nedanfor nederste greina. Det er viktig at snittet er så dypt at all barken forsvinner, slik at transporten av næringsstoff helt sikkert er brutt. Det er lettest å ringbarke om våren. Etter tre sommere må de døde trea fjernes.

Stubber må kappes helt ned til bakken, enten i forbindelse med hogsten eller ved etterrydding på barmark. Større stubber vil gå raskere i forråtning om en skiller barken fra veden med et spett eller lignende, og så stapper jord i mellom. Med unntak av osp og or kan en også unngå renninger på denne måten. Dette kan til eksempel være aktuelt i kanter som hindrer lysinnstråling til slåttemarka.

Problemarter som bringebær- og rosekratt, brennesle, mjødukt eller liknende går normalt ut ved slått, men kan være avhengig av slått flere ganger per sesong i begynnelsen med ljå eller krattrydder. Ev. felt med einstape (bregne) bør slås ned med kjepp (ikke skjæres ned). På denne måten fortsetter bregna med å transportere næring fra røttene, og utarmer så rotsystemet sitt. Den bør så fjernes på høsten.

For mer utfyllende om skjøtsel, restaurering og hevd, se:

Skjøtselsboka for kulturlandskap og gamle norske kulturmarker som finnes på Miljødirektoratets hjemmesider:

<http://www.miljodirektoratet.no/no/Publikasjoner/Publikasjoner-fra-DirNat/Annet/Skjotselsboka/>

B. Spesiell del: Gåstjønnlia

Søkbare egenskaper

Navn på lokaliteten Gåstjønnlia		Kommune Rana		Områdenr. 183391050					
ID i Naturbase BN00082795 og BN00082796		*Registrert i felt av: Maja Sjøskog Kvalvik		Dato: 16.7.2013					
Eventuelle tidligere registreringer og andre kilder (skriftlige og muntlige) Naturbase dokumentasjon, beskrivelse lagt inn av Kristin Maria Flynn på grunnlag av eget feltarbeid 18.7.2010 sammen med Ulrike Hanssen, i forbindelse med supplerende naturtypekartlegging i Rana kommune (Gaarder et al., 2012)				Skjøtselsavtale: Inngått år: - Utløper år: -					
Hovednaturtype:		% andel		Utforminger:		% andel			
Slåttemark, D01 - 100 %				Lågurtslåtteeeng, D0116 - 90 %					
Tilleggsnaturtyper: -				Slåttevåteng, D0121 - 10 %					
Verdi (A, B, C): A			Annen dokumentasjon (bilder, belagte arter m.m.) Bilder						
Påvirkningsfaktorer (kodeliste i håndbok 13, vedlegg 11) Veier (inkl. skogbilveier) - kode P10bv (Vedlegg 11 i DN-håndbok 13) (Direktoratet for naturforvaltning 2007)									
Stedkvalitet		Tilstand/Hevd		Bruk (nå):				Vegetasjonstyper:	
< 20 m	x	God	x	Slått	x	Torvtekt		Frisk, tørr middels baserik eng i lavlandet - D0107 (G7) Våt/fuktig, middels næringsrik eng - D0112 (G12)	
20 - 50 m		Svak		Beite		Brenning			
50-100 m		Ingen		Pløying		Park/hagestell			
> 100 m		Gjengrodd		Gjødsling					
		Dårlig		Lauving					

Områdebeskrivelse

Innledning

Lokaliteten ble befart i juli 2010 i forbindelse med supplerende naturtypekartlegging i Rana kommune (Gaarder et al., 2012). Beskrivelsen av slåttemarka er justert i 2013, med ny avgrensning (to lokaliteter er slått sammen og også inkludert et restaureringsområde) og til dels ny informasjon om artsutvalg, utforming og bruk. Oppdatering i 2013 er i forbindelse med oppfølging av handlingsplan for slåttemarkar i Nordland, på oppdrag fra Fylkesmannen i Nordland. Området ble befart i felt 16.7.2013 av Maja S. Kvalvik. Kartlegging i 2013, beskrivelse fra 2010, og opplysninger fra grunneier er lagt til grunn for skjøtselsplanen.

Beliggenhet og naturgrunnlag

Lokaliteten ligger nord for Gåstjønnlia, sør for Fagerdalen, et stykke øst for Røssvoll i Rana kommune. Det er en lokalitet med slåttemark i en bratt sørvendt skråning på nordsida av veien, på øst og vest side av en garasje. I ny avgrensning er også et mindre gjengrodd område bak garasjen tatt med som restaureringsområde. Lokaliteten grenser til dyrkamark på oversida av skråningen i nord, vei i sør og noen seljer, rogn og bjørk i vest og øst. Berggrunnen i området består av kalkglimmerskifer og kalksilikatgneis.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Lokaliteten består av naturtypen slåttemark med utformingen lågurtslåtteeeng (D0116) og vegetasjonstypen frisk/tørr, middels baserik eng i lavlandet (D0107/G7). Et mindre mjødurtdominert område bak en garasje består av utformingen slåttevåteng (D0121) og vegetasjonstypen våt/fuktig middels næringsrik eng (D0112/G12).

Artsmangfold

Urtene i slåttemarka er særdeles jevnt utbredt, med dominans av arter som prestekrage, rødkløver, harerug, ryllik, blåklokke, gullris og tepperot. Andre arter er grasstjerneblom, skogmarimjelle, jonsokkoll, markjordbær, blåtopp, engsmelle, rødsvingel, hvitbladtistel, hvitkløver, finnskjegg, kornstarr, småengkall, legeveronika, rød jonsokblom, bladsveve, sølvbunke, vanlig karve og blåkoll. I øvre del var det også noen marinøkler. Bak garasjen finnes et tett mjødurtefelt. Mjødurten sprer seg litt ned i området øst for garasjen, men er i dette område ikke like dominerende. For øvrig er den vestlige og den østlige delen av slåttemarka like i vegetasjonssammensetning. Mjødurt vokser også i grøfta langs kanten av slåttemarka (dels utenfor lokaliteten).

Bruk, tilstand og påvirkning

Slåttemarka her slås med ljà og gresset hesjes eller bakketørkes. Slåttemarka har blitt slått på tradisjonell måte 'i alle år', og foreldrene til dagens grunneier slo området allerede på 1930-tallet. Lengst i øst, utenfor slåttemarksavgrensinga, finnes en brønn dit det går en liten vei/sti på skrå opp gjennom slåttemarka. Etter befaring i 2010 har enkelte lauvtrær blitt fjernet fra slåttemarksområdet i øst, noe som har gjort at området i 2013 er større enn den i 2010.

Fremmede arter

Ingen observert.

Kulturminner

Ingen observert.

Skjøtsel og hensyn

Det er viktig å opprettholde slått som skjøtselsmetode, med sein slått og etterfølgende bakketørring eller hesjing. Gjødsling og jordbearbeiding bør unngås i slåttemarka. I landskapet omkring slåttemarka er rydding av trær og busker positivt for å opprettholde et åpent til halvåpent landskap og samtidig bevare kvalitetene i landskapet. Områder dominert av mjødurter bør slås tidlig, i god tid før blomstring, og gjerne to ganger i løpet av sesongen. Dette for å forhindre at mjødurten sprer seg, noe som vil true naturverdiene i slåtteeenga.

Del av helhetlig landskap

Lokaliteten antas ikke å være del av et helhetlig landskap, da det ikke forekommer andre kulturmarkstyper skjøttet med tradisjonell driftsform eller andre aspekter knyttet til et tradisjonelt gårdslandskap.

Verdibegrunnelse

Denne lokaliteten er i god hevd og det forekommer en god del kravfulle arter som er typiske for områder med lang historie med ekstensiv hevd. Det ble ikke funnet rødlistearter, verken ved befarings i 2010 eller i 2013. Lokaliteten er forholdsvis liten, men oppfyller kravene på størrelse for slåtteeenger av høy verdi med sine 1,8 daa. Lokaliteten gis på grunnlag av størrelsen og tilstand verdi A - svært viktig.

Skjøtselsplan

DATO skjøtselsplan: 18.10.2013

UTFORMET AV: Maja Sjøskog Kvalvik

FIRMA: Bioforsk Nord, Tjøtta

UTM : 7356589 N, 0473263 Ø, UTM33

Gnr/bnr.: 31/1

AREAL (nåværende): 1,8 daa

AREAL etter evt. restaurering: 2 daa

Del av verneområde? Nei

Vurdering av slått:

90 %, ca. 1,8 daa., kategori (b), middels tung slått - for eksempel bratt, men jevnt

10 %, ca. 0,2 daa., kategori (d), restaureringsslått - tykk eng, kratt og renninger

Mål

Hovedmål for lokaliteten:

Bevare slåttemark med tradisjonell bruksform og bruksintensitet.

På sikt utvide den intakte slåttemarka på 1,8 daa med et mindre restaureringsområde på 0,2 daa.

Konkrete delmål:

- Opprettholde artssammensetning karakteristisk for tradisjonelt drevet seminaturlig grasmark generelt og slåttemark spesielt.
- Arealet skal holdes i hevd som slåttemark (gjengroingstilstand skal være svak til ubetydelig).
- Fremmede arter og problemarter som representerer høy risiko for stedegent biologisk mangfold skal ikke øke eller holdes fraværende.

Arealet på slåttemark skal være minst ca. 1,8 daa.

Ev. spesifikke mål for delområde(r):

- Mjødurten i restaureringsområde bak garasjen (og delvis utenfor lokaliteten) skal fjernes gjennom restaureringsslått. Målet er på sikt å kunne definere dette området som en intakt slåttemark.
- I landskapet omkring slåttemarka er rydding av trær og busker positivt for å opprettholde et åpent til halvåpent landskap og samtidig bevare kvalitetene i landskapet.

Tilstandsmål arter:

- Beholde artsinventaret med innslag av arter typiske for kalkholdig ugjødsla kulturmark og slåttemark, herunder prestekrage, blåklokke og småengkall.

Mål for bekjempelse av problemarter/gjengroing:

- Sikre at forekomst av kratt (bl.a. bjørk, rogn og vier) samt andre gjengroingsarter holdes nede.
- Kraftig redusere mjødurtbodybestand i lokaliteten.

Aktuelle tiltak

	Prioritering (år)	Ant daa og kostnad
<p><u>Generelle tiltak</u></p> <p>I intakte slåttemarksområder bør slått skje etter frøsetting (etter 12. juli) og gresset bakketørkes eller hesjes, før det fjernes fra området tidligst etter ca. 2-3 dager, slik at frøene får tid å falle av uten at strøet rekker å begynne å tilføre ekstra næring til slåttemarka. Det bør ikke brukes tunge slåmaskiner.</p> <p>Gjødsling og annen næringstilførsel bør ikke skje.</p> <p>Se for øvrig del A for slåttemark i skjøtselsplanen.</p>	2014 -	1,8 daa
<p><u>Aktuelle restaureringstiltak, utover de generelle</u></p> <p>Restaurering av mjødurtbody bak garasjen og delvis i øst: Restaurering av mjødurtbody trengs først og fremst bak garasjen men også delvis utenfor, øst for garasjen, og langs grøftkantene ved veien. Slåttetidspunkt og hvor ofte det blir slått vil bestemme den totale restaureringsperioden. Restaureringsperioden er her satt til fem år, men dette må tilpasses virkningen av restaureringsslått - se spesifisering under. Ryddesag, ljà, eller tohjulstraktor med slåttekniver kan brukes. Unngå tunge slåmaskiner.</p> <p>Restaurering av mjødurtbodydominert grøft: Ved befaring i 2013 var det en god del mjødurtbody i grøftene langs vei som ligger utenfor lokalitetsavgrensninga. For å forhindre spredning av mjødurtbody inn i slåttemarka kan det vurderes å slå kanten (en strekke på ca. 80 m.) to ganger i løpet av sesongen, slik at grøftkantene blir utsatt for samme type av restaureringsslått som mjødurtbodyfeltene inne i lokaliteten.</p> <p>Slått i restaureringsområdene: Mjødurtbody bør slås i god tid før blomstring (restaureringsslått)*. Det er anbefalt å slå gjengrodd mjødurtbodyområder minst to ganger i løpet</p>	<p>2014 - 2018 (eller til det at resultat er oppnådd)</p> <p>2014 - 2018 (eller til det at resultat er oppnådd)</p>	<p>0,2 daa + små flekker utenfor restaureringsområde øst for garasje og langs grøfta</p>

<p>av sesongen, dette for å redusere restaureringsperioden. Første gangen tidlig sommer før blomstring, og andre gangen kan området slås samtidig som det intakte slåttemarksområdet. I mjødurfeltene må strøet fjernes fra slåttemarka direkte etter slått for å forhindre næringsoppsamling (gjødsling).</p> <p>*Restaureringsslåtten tilpasses dermed mjødurtens vekstmåte. I starten av vekstsesongen vokser mjødurt i rosett. Etter hvert begynner den å strekke seg, og vil da bli trevlete og uspiselig. Mjødurt spres i hovedsak med røtter, og slått må derfor skje før røttene begynner å lagre opplagsnæring. Å slå rosettene er mest effektivt men mer utfordrende. Det er lettere å slå når mjødurten begynner å strekke seg (rundt 15-20 cm).</p> <p>Ønsket resultat: <i>Restaureringsslått (tidlig slått, flere ganger per sesong) utføres til mjødurt og andre næringskrevende, tettvoksende og ofte høye planter har gått betydelig tilbake fra slåttemarka, til fordel for tradisjonelle, lyskrevende slåttemarksarter som i de intakte slåttemarksområdene øst og vest for garasje.</i></p>		
<p><u>Aktuelle årlige skjøtselstiltak, utover de generelle</u></p> <p>I landskapet omkring slåttemarka er rydding av trær og busker positivt, for å opprettholde et åpent til halvåpent landskap og samtidig bevare kvalitetene i landskapet.</p>	<p>Ved kapasitet</p>	
<p>Utstyrskbehov: Tohjulstraktoren som brukes i dag er gammel og det er behov for en ny. Ljø trengs i bratte områder i de nedre delene mot grøfta.</p> <p><u>Oppfølging</u> Skjøtselsplanen skal evalueres innen: 5 år Behov for registrering av spesifikke artsgrupper: -</p> <p>Tilskudd søkt år: 2013 søkt til: slått (RMP) Tilskudd tildelt år: (søknad ikke ferdig behandlet) tildelt fra: -</p> <p>Skjøtselsavtale parter: -</p> <p><u>Ansvar</u> Person(-er) som har ansvar for iverksettelse av skjøtselsplanen:</p> <p>Grunneier Per Gåstjønli utfører tiltak i området.</p> <p>Fylkesmannen i Nordland v/ miljøvernavdelinga har ansvar for oppfølging og veiledning i tråd med handlingsplan for slåttemark.</p>		

Kilder

Direktoratet for naturforvaltning. (2007). Kartlegging av naturtyper - Verdisetting av biologisk mangfold. DN-håndbok 13 2.utgave 2006 (oppdatert 2007).

Fremstad, E. (1997). Vegetasjonstyper i Norge. - *NINA temahefte 12: 279*.

Gaarder, G., Flynn, K. M. & Hanssen, U. (2012). Biologisk mangfold i Rana kommune. Miljøfaglig Utredning Rapport 2012:3. 68 s. + vedlegg.

Halvorsen, R. et al. 2009. Naturtyper i Norge (NiN) versjon 1.0.0. - www.artsdatabanken.no (2009 09 30)

Kålås, J. A., Viken, Å., Henriksen, S. & Skjelseth, S. r. (2010). Norsk rødliste for arter 2010. Artsdatabanken, Norge.

Norderhaug, A., Austad, I., Hauge, L. & Kvamme, M. (1999). *Skjøtselsboka for kulturlandskap og gamle norske kulturmarker*: Landbruksforlaget.

Svalheim, E. (2013). Naturtypenavn - slåttemark. (Ny faktaark for Slåttemark utformet av Ellen Svalheim 22.2.12, revidert 21.5.2013).

Moen, A. 1998. Nasjonalatlas for Norge: Vegetasjon. Statens kartverk, Hønefoss.

Vedlegg

Nr	Emne
1	Ortofoto/kart
2	Bilder
3	Artliste

VEDLEGG 1 - Ortofoto / kart

Figur 1. Ortofoto over slåttemark (grønn) og restaureringsområde (stiplet i rødt) i Gåstjønnlia, Rana kommune.

VEDLEGG 2 - Bilder

Figur 2. Slåttemarka vest for garasjen, bilde tatt i vestlig retning. Her vises også mjødurten i grøfta langs veien. (Foto Maja S. Kvalvik)

Figur 3. Bilde av artene med et særledes flott og jevnt dekke av typiske og tradisjonelle engarter som prestekrage, rødkløver, blåklokke, harerug og ryllik. (Foto: Maja S. Kvalvik)

VEDLEGG 3 - Artsliste (ikke fullstendig)

Bladsveve
Blåbær
Blåklukke
Blåkoll
Blåtopp
Engsmelle
Finnskjegg
Grasstjerneblom
Gullris
Harerug
Hvitbladtistel
Hvitkløver
Jonsokkoll
Karve, vanlig
Kattefot
Kornstarr
Legeveronika
Marikåpe sp.
Markjordbær
Mjødurt
Prestekrage
Ryllik
Rød jonsokblom
Rødkløver
Skogmarimjelle
Småengkall
Sølvbunke
Tepperot
Tyttebær